

Darius
HĂRDĂLĂU

Ovidiu
IONESCU

Dan-Cornel
POPOVICI

SCURT ISTORIC AL VÂNĂTORII: DE LA SUPRAVIEȚUIRE LA CONSERVARE

Editura
Universității
Transilvania
din Brașov

2025

EDITURA UNIVERSITĂȚII TRANSILVANIA DIN BRAȘOV

Adresa: Str. Iuliu Maniu nr. 41A
500091 Brașov
Tel.: 0268 476 050
Fax: 0268 476 051
E-mail: editura@unitbv.ro

Editură recunoscută CNCIS, cod 81.

Copyright © Autorii, 2025

Referenți științifici:

C.S. dr. ing. Cezar SPĂTARU – Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare
în Silvicultură „Marin Drăcea”, Brașov

Prof. univ. dr. ing. Gavril BUDĂU – Universitatea Transilvania din Brașov

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României HĂRDĂLĂU, DARIUS

Scurt istoric al vânătorii : de la supraviețuire la conservare /
Hărdălău Darius, Ionescu Ovidiu, Popovici Dan-Cornel. - Brașov : Editura
Universității "Transilvania" din Brașov, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-606-19-1812-6

I. Ionescu, Ovidiu

II. Popovici, Dan Cornel

639

„Ție, vânătorule, îți este încredințată cea mai
frumoasă podoabă a patriei.
Tu ești răspunzător pentru ea.
Tu o poți distruge prin nechibzuială, tu o poți
menține. Tu trebuie să o menții.”

C.A.V. Popescu, 1936

Cuprins

<i>Capitolul 1. Introducere</i>	7
1.1. Vânătorul preistoric	7
1.2. Vânătorul în timpul revoluției agricole	14
1.3. Unificarea umanității	19
1.4. Vânătoarea în epoca modernă.....	23
 <i>Capitol 2. Vânătoarea și Religia</i>	29
2.1. Vânătoarea în religia mesopotamiană.....	30
2.2. Vânătoarea în religia Egiptului antic	32
2.3. Vânătoarea în religiile dharmice	35
2.4. Religiile africane și șamanismul: vânătorul ca spirit intermediar	37
2.5. Vânătoarea în religiile nordice	39
2.6. Vânătoarea în religiile amerindiene: pactul spiritual cu fauna	41
2.7. Vânătoarea în creștinism	42
2.8. Vânătoarea în islam	48
 <i>Capitolul 3. Vânătoarea în artă</i>	53
3.1. De la picturi rupestre la arta modernă.....	53
3.2. Cele mai reprezentative picturi cinegetice	59
 <i>Capitolul 4. Vânătoarea în literatură</i>	73
4.1. Primele tratate și regulamente ale cinegeticii	73
4.2. Vânătoarea în literatura cinegetică.....	77
 <i>Capitolul 5. Personalități ale sferei cinegetice</i>	106

<i>Capitolul 6. Vânătorul modern</i>	120
6.1. Profilul vânătorului modern	120
6.2. Arme de foc moderne	122
6.3. Digitalizarea vânătorii	126
6.4. Vânătoarea de trofee: metodă eficientă de conservare.....	129
 <i>Cuvânt de încheiere</i>	142
<i>Bibliografie:</i>	144

Capitolul 1. INTRODUCERE

1.1. Vânătorul preistoric

La începuturile sale, omul era doar una dintre multele creaturi care încercau să supraviețuiască în peisajul periculos al Pleistocenului¹, ca un simplu vânător-culegător (Hawkes, 2018). Omul din acele timpuri era nici cel mai rapid, nici cel mai puternic, nici cel mai evoluat psihic, fiind un simplu element al lanțului trofic. Nu avea colți ascuțiți, gheare sau vedere nocturnă, nici arme sau echipamente performante de vânătoare. Cu toate acestea, a reușit să cucerească planeta. Cum? În mare parte, prin vânătoare.

Vânătoarea a fost o forță selectivă majoră în evoluția *Homo sapiens*, omul primitiv. A modelat nu doar trupul nostru, prin nevoia de rezistență, coordonare și adaptabilitate, ci și mintea noastră: capacitatea de a coopera, de a anticipa, de a crea strategii și de a transmite informații între generații (Larsen, 2003). Din acest motiv putem admite că suntem produsul vânătorii.

Omul timpuriu era o specie vulnerabilă. Trăia primitiv, într-un mediu dominat de prădători mari: smilodoni (feline cu dinți sabie), lupi din pleistocen (*Canis dirus*²), hiene uriașe, urși cu bot scurt (*Arctodus simus*) și urși de peșteră (*Ursus spelaeus*), sau lei de peșteră (*Panthera spelaea*). Singura armă a omului era o inteligență primitivă și necesitatea de supraviețuire. Pentru a vâna, el trebuia să observe, să planifice, să coopereze cu ceilalți și, cel mai important, să creeze unelte cu care să vâneze. În prezent, populația umană este estimată la aproximativ 8,2 miliarde de oameni. Acum 12.000 de ani, pe tot globul trăiau sub 4 milioane de oameni, echivalentul populației Berlinului de astăzi. Răspândiți în grupuri mici, cu o densitate de sub 0,1 locuitori/km², vânătorii-culegători nu aveau capacitatea numerică de a provoca exterminarea animalelor de talie mare, mai ales din cauza uneltelor de vânătoare rudimentare. Între 50.000 și 10.000 î.Hr. au dispărut unele dintre cele mai iconice specii de

¹ cunoscută ca și Era Glaciară

² <https://time.com/7274542/colossal-dire-wolf/>

megafaună: mamutul lânos (*Mammuthus primigenius*), rinocerul lânos (*Coelodonta antiquitatis*), cerbul uriaș (*Megaloceros giganteus*), mastodontul american (*Mammut americanum*), leneșii giganți (*Megatherium americanum*), Diprotodonul (*Diprotodon* spp.) și leul marsupial (*Thylacoleo carnifex*) (Prescott et al., 2012; Mann et al., 2018).

Studii bazate pe ADN, dar și pe analiza episoadelor de încălzire rapidă și a oscilațiilor hidrologice au dezvăluit următoarele aspecte: în Siberia, mamutul a pierit acum 25.000 de ani, după prăbușirea vegetației din zona de stepă-tundră, nu în urma contactului cu oamenii sau a vânătorii (Dehasque et al., 2024); rinocerul lânos și-a menținut o populație stabilă până la încălzirea bruscă de acum 14.000 de ani (Ritchie et al., 2023); iar în America de Nord, curbele de declin ale megafaunei se suprapun peste oscilațiile de temperatură, nu peste creșterea densității umane (Sandom et al., 2014). În Australia, uscarea lacurilor interioare a eliminat sursele de apă dulce pentru Diprotodon, cu mult înainte ca vânătorii aborigeni să devină o prezență constantă. Vânătoarea umană a existat, dar a acționat local și nu era specializată pe specimene de megafaună, acestea fiind mult mai greu de vânat decât mamiferele de talie medie.

Se presupune că una dintre primele forme de vânătoare era "vânătoarea prin oboseală". Grupuri de oameni urmăreau un animal ore întregi sub soarele arzător, până când acesta ceda din cauza epuizării. Vânătoarea prin urmărire până la epuizare, o practică ancestrală folosită de unele populații indigene din Africa s-a păstrat în unele cazuri până în timpurile noastre, în special de către triburile San (Bushmen) din deșertul Kalahari. Această metodă implică urmărirea unei prăzi pe distanțe mari și în condiții de căldură extremă, până când animalul cedează din cauza epuizării.

Un exemplu notabil în acest sens este documentat de Louis Liebenberg care a menționat 10 astfel de vânători între 1985 și 2001, în Kalahariul central (Liebenberg, 2006). În aceste cazuri, grupuri de trei sau patru vânători consumau cât mai multă apă înainte de a începe urmărirea în timpul celei mai fierbinți părți a zilei, când temperaturile atingeau aproximativ 39–42 °C. Ei alegeau un animal, adesea un kudu (*Tragelaphus* spp.) sau oryx (*Oryx* spp.), și

Îl urmăreau până când acesta se prăbușea de epuizare. Durata acestor vânători varia între două și șase ore, iar cinci dintre ele au fost încununate de succes. Această practică nu este doar o demonstrație de duranță fizică, ci și o dovadă a unei cunoașteri profunde a comportamentului animalelor și a mediului înconjurător. Vânătorii San sunt recunoscuți pentru abilitățile lor excepționale de urmărire, fiind capabili să interpreteze subtilitățile urmelor lăsate de animale pentru a le anticipa mișcările.

În plus, această metodă de vânătoare a fost subiectul unor documentare, precum „The Great Dance”³ și ultimul episod din seria „Life of Mammals”⁴ realizată de David Attenborough, care oferă o perspectivă vizuală asupra acestei tehnici remarcabile, ce reprezintă una din cele mai primitive metode de vânătoare. Fără unelte sofisticate, dar cu o rezistență fizică excepțională și o abilitate extraordinară de urmărire, *Homo sapiens* a reușit să acceseze o nișă ecologică pe care niciun alt animal nu o ocupa.

Speciile de hominizi⁵ care au precedat omul modern: *Homo habilis*, *Homo erectus*, *Homo rudolfensis*, *Homo denisova* (denisovanii), *Homo floresiensis*, *Homo neanderthalensis* (neanderthalienii) sau *Homo heidelbergensis*, au folosit unelte pentru a obține hrană din animale. Primele obiecte de vânătoare identificate arată nu doar abilitatea de a construi, ci și o formă incipientă de planificare, de transmitere culturală și de adaptare la medii variate, obiecte ce au reprezentat un principal pas evolutiv (Dunsworth, 2010). Primele unelte și arme de vânătoare din preistorie erau construite dintr-o varietate de materiale naturale, selectate în principal din pricina accesibilității și din preajma zonei de trai. Vârful sulițelor primitive era adesea confecționat din piatră, silix⁶, obsidian⁷ sau cuarț, materiale dure și tăioase, ideale pentru perforarea pielii și a oaselor. Pentru a întări structura, oamenii foloseau os, corn

³ <https://africanfilmny.org/films/the-great-dance/>

⁴ The Life of Mammals, Sezonul 1 Episodul 10: “Food for Thought”, scris și prezentat de David Attenborough pentru BBC Earth

⁵ Familie de primate cuprinzând omul și precursorii săi fosili din perioada cuaternară (*Hominidae*)

⁶ Varietate de cuarț microcristalin sau criptocristalin găsită în cretă sau marnă

⁷ Rocă vulcanică, amorfă, sticloasă, denumită și “aurul negru al epocii de piatră”

sau fildeș, materiale ușor de prelucrat și cu o rezistență moderată. Coadă sulitei sau mânerul toporului erau realizate din lemn, cum ar fi cel de molid (*Picea abies*), frasin (*Fraxinus excelsior*), tisă (*Taxus baccata*) sau salcie (*Salix* spp.), esențe care aveau un bun raport între flexibilitate și rezistență. În fixarea componentelor, vânătorii foloseau rășină, ceară, tendoane uscate, sfoară din fibre vegetale, coajă de copac sau chiar iarbă uscată răsucită. Pielea și blana animalelor vâdate erau transformate în tolbă, mâneci de protecție sau curele, iar alte materiale, precum scoicile, carapacele, lutul sau chiar cenușa vulcanică, erau utilizate pentru unelte auxiliare sau ornamente ritualice (Sahle, 2013; Williams, 2025).

Această diversitate de materiale reflectă adaptabilitatea lor remarcabilă la resursele mediului înconjurător, dar și un prim pas înspre începuturile ingineriei aplicate. În cele ce urmează, se vor aminti uneltele folosite la vânătoare de la primele fosile identificate de *Homo sapiens* (acum circa 300.000 ani î.Hr.), până la finalului Revoluției Cognitive (circa 10.000 ani î.Hr.):

- Lâncile de la Schöningen (Germania) – 300.000 î.Hr.

Descoperite în anii 1990 în situl arheologic de la Schöningen, în Saxonia Inferioară, Germania, aceste lănci de lemn, confecționate din molid și lungi de peste 2 metri, sunt cele mai vechi arme de vânătoare complete cunoscute până în prezent. Sunt asociate cu *Homo heidelbergensis*, o cronospecie umană arhaică care a existat în timpul Pleistocenului mijlociu (Thieme, 1997). Aceste lănci erau ascuțite la un capăt și echilibrate pentru a fi aruncate de la distanță. Unele au fost descoperite lângă resturi de cai preistorici, sugerând că erau folosite în vânătoarea de animale mari în grup.

- Vârfuri de silex (Africa, Europa, Asia)

Vârfurile de silex reprezintă unele dintre cele mai timpurii și răspândite unelte de vânătoare create de hominizi în perioada Paleoliticului. Acestea au fost utilizate pe scară largă în Africa, Europa și Asia. În Africa, cultura Oldowan, asociată cu *Homo habilis* și *Homo erectus*, a produs unele dintre cele mai vechi